

Fransiýany we Ispaniýany başagaýlyga salan asly türki BASK topary ETA!

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar
написано kitapcy | 23 январа, 2025

Fransiýany we Ispaniýany başagaýlyga salan asly türki BASK topary ETA! FRANSA VE İSPANYA'YI KARIŞTIRAN TÜRK KÖKENLİ **BASK** ÖRGÜTÜ **ETA!**

Avrupa'nın Türk kökenleri Roma öncesine Etrüsklere kadar uzanıyor. İtalyanlar Türklere Turki dedikleri gibi Latinler de Etrüskler'e Tuski (Tusci) demektedir. Tusci kelimesi Tosca'ya dönüşmüş daha sonraki yüzyıllarda Toskana adı da Etrüskler'in yaşadığı yer için kullanılmıştır. Son yıllarda genetik araştırmalarla da doğrulanan geniş kabule göre Etrüskler Anadolu'dan İtalya'ya göç etmişler. Etrüsklerin ataları Anadolu'dan M.Ö. 7000-3000 arası ayrılmışlardır. M.Ö. 7. ve 3. yüzyıllarda yaşamış 80 adet iyi korunmuş Etrüsk iskeletlerinden alınan mitokondriyal DNA'lar günümüze ait çeşitli toplulukların genetik veri tabanları ile karşılaştırılmış, Etrüsk ve Türk gen havuzlarındaki benzerlik görülmüş, özellikle Etrüsklerin gen havuzundaki Türk kalıtları diğer halklara göre üç kat fazla çıkmıştır. Etrüsk genlerinin günümüzde İtalya'da yaşayan halkın kalıtlarıyla uyuşmadığı, Türklerle genetik bağlantılı oldukları sonucu elde edilmiştir. Etrüsklerin Türkiye topraklarından Ege bölgesinden İtalya'ya göç ettiklerini doğrulanmıştır. St. Petersburg doğumlu (1912-1992) ilk Türk kadın diplomatı, akademisyen yazar Adile Ayda, İtalya'da çok uzun zaman Türkiye elçisi-müsteşarı olarak bulunmuş ve araştırmalarını "Etrüskler Türk mü idiler?" ismiyle kitaplaştırmıştır. Kitabında Türkçe ve Etrüskçe arasındaki söz benzetmelerini göstermiş ayrıca Etrüsk yazılarının Ön Türklere görülen sağdan sola tamga/damgalarla sembolendirildiğini ve her damganın ayrı bir kavramı ifade

ettiğini belirtmiştir. Etrüsk yazıtlarında Roma şehrine Rumah veya Rumak adı verilmektedir. Adile Ayda'ya göre, bu kelime Urumak okunmalıdır. Bilindiği gibi, Türkçede, lehçeye göre telâffuzu değişen Urumağ/Irumağ,/Irumak/Irmak kelimeleri, nehir manasına gelir. Böylece, Etrüskler için en önemli bir nehir, yani Tibre üzerinde kurulu Roma, Irmak şehri olarak adlandırılmıştır. Denebilir ki, Roma eskiden İtalyanların Fiume (İtalyanca ırmak) adını verdikleri, bugün de Slav kökenli halkların Riyeka -Hırvatistan'da bir bölge adı-(rijeka/reka Slavca ırmak) dedikleri şehrin karşılığını oluşturur.(1)

Asıl konumuz Etrüskler değil. İspanya'da Bask bölgesinde yaşayan Türk kökenli İspanyol azınlık grubundan söz etmek istiyorum. Bask; İspanyanın Fransa'nın güneybatısında yer alan 25 Temmuz 1979'da üç ilden oluşan bir federasyonu yani özerk bölgeyi kapsayan coğrafi yer adlandırması olduğu gibi bu coğrafyada yaşayan etnisiteyi de anlatır. Başkenti Vitoria-Gasteiz kenti olan Bask özerk bölgesi 7,234 km² yüzölçümlüdür ve bölgenin nüfusu 2,125,000 kişidir. İspanya azınlık grupları (Galiçyalılar, Katalanlar, Basklar) barındırma açısından sorunlu bir ülke. Karmaşık, etnik bir mozaik yapısı mevcut. var yani. Katalanlardan sonra hemen her halk tanınıyor olmasına rağmen en problemlili halk, Basklar. 1935-1975 yılları arası Franko diktatörlüğündeki İspanya'da azınlık gruplara çok fazla hak tanınmıyordu, baskı politikası uygulanıyordu. bu özerk bölgede 1660 öncesine dek bir yarı feodal (Foral Sistemi) Bask ülkesi vardı. 1660'da Pirene Anlaşması ile İspanya ve Fransa arasında bölündü. Bask Parlamentosunda iki dil kullanılıyor. Franco sonrası 1978 Anayasası bölgeye tarihi bir hak olarak geniş yetkilerle bir özerklik sağlamıştır Bask dili "Euskara" İspanyolca ile eşit sayılıyor. Eğitimde hangi dilin kullanılacağına Bask hükümeti karar veriyor.

Bask adı nereden geliyor? Türkçe mi? Haziran 451'de 200.000 kişilik ordusu ile 24 sene savaşarak aynı miktardaki Roma ordusunu yenen ve Papa'nın ricası üzerine savaşı durduran Atilla'nın Doğu Ordusunun komutanı Kursık ve batı ordusunun komutanı ise Basık idi. Basık bugünkü Bask bölgesine ordusu

ile birlikte çekilmişti. Bask, Baskın, Basık, Basan, Başkan öz Türkçe kelime idi. Atilla'nın Bask veya Basık isimli komutanın ismi, Türk halk inançları itibariyle ilginçtir. Halk inançlarında Kırkları çıkmamış iki çocuk bir araya gelmişlerse, birisi diğerini basar. Bu olaya "basmak" denir. Çocuklardan birine "basık" diğerine "basan" denir. Bu hali önlemek için tedbirler alınır. Basık olayını gidermek için de bazı uygulamalar yapılır. Uluslararası Prehistorik ve Protohistorik İlimleri Birliği dâimî şeref üyesi, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Enstitüsü ile Türk Kütüphaneciler Derneği'nin de şeref üyesi olan merhum Hamit Zübeyr Koşay; Türk dilinin yakın ilişki içinde bulunduğu dillere dikkat çekmiş, özellikle İspanya'daki Bask toplumunun dil yapısının Türkçe ile olan ilişkisini ortaya koymuştur.(2) Orhan Türkdoğan'da Hamit Zübeyr Koşay'a atfen "Avrupa Hunları'nın 5'nci yüzyılda başıboş kaldıklarını, bakiyelerinin de günümüzde Bask'lar olarak karşımıza çıktığı hususunda bazı ciddî görüşlere tanık olmaktadır. Bask'ların Asyatik bir topluluk -İskit ve Hunlar'la- bağlantıları bulunduğu ileri sürülmektedir. H.Z. Koşay'a göre günümüzde Fransa ve İspanya'da yaşayan Bask dilinin menşei sorusu hala çözülememiştir. Ona şeytan dili olarak bakılmış yahut paleolitik çağdan kalan insanların dili olarak defter kapatılmıştır. Oysa, Bask dili gözden geçirildiğinde Türkçe'ye çok yakın olduğu gözlenmektedir" diyor.(3)

7 Şubat 1927'de ölen İngiliz dilbilimci W. McMordie (English Idioms And How To Use Them Oxford 1909) isimli kitabında; Türkçeyi İskit Dil Grubu'na dahil ederken, İspanyaca ve Fransa'da yaşamakta olan Baskların dili ile Güney Amerika Kızılderililerinin dilini Pasifik Okyanusu dil grubu içerisinde Turan dil grubundan göstermiştir. M.Ö. 8. yüzyılda İtalya'da tarih sahnesine çıkan Etrüsklerin, Uluğ Türkistan'dan bu bölgeye gelmiş Türk soylu bir toplum oldukları, bazı batılı tarihi araştırmacıların siyasi muhafazalarla Etrüsk uygarlığını Türklüğe ilişkilendirmemiş olmak için Etrüsklerin Ortadoğu halklarından olduklarında ısrar ettiklerini belirtilmektedir. Daha ziyade Etrüsk

dilinden hareketle Etrüsklerin Turanlı bir Türk Kavmi olduğunu anlatırken " Turan kelimesi Etrüskçeden gelmektedir. Bu kelime batı edebiyatında Venüs olarak bilinen Etrüsk sevgi Tanrıçasının isminin tanrıçalara verilmesi çok uygundur. Ayrıca eski Yunanlılar Etrüskleri Turanlı olarak bilirler ve Etrüsklere Tyrken derlerdi" demektedir. Basklar, kendilerini İber Yarımadası'nda başkalarına karışmayan tek ırk olarak görürler, bağımsızlık ve özgürlük duyguları ile koyu Katolik oluşları onların tarihlerine yön vermiştir. 8.yy'da İspanya'yı fetheden Araplarla savaşmışlardır. İspanya'nın merkezileşme sürecinin gereği Bask bölgesi ve Katalonya gibi özerk bölgelerin bazı yönetsel hakları ve imtiyazları iptal edildi. Kastilya'ya bağlı fakat özerk bir bölge olan Baskların, yüzyıllardır kullandıkları ayrıcalıkların, ortadan kalkması, o zamana değin Kastilya'yla hiç sorunları olmayan Bask bölgesini karıştırdı. Basklar, tüm bu ayrıcalıklarının ellerinden alınması sonucu, merkezi otoriteye büyük öfke duydular. Bu öfkenin kolektif bilinçaltında Baskların ırkçı düşünce yapısı önemli rol oynadı.

İspanyol merkezi otoritesinin zulmü ayrılıkçı Bask milliyetçiliğini körükledi. Bask Milliyetçi Partisi'nin (PNV) kurucusu olan Sabino Arana, Bask Milliyetçiliğinin temel unsurlarını 1880-1890 arasında belirledi. Arana'ya göre, Bask milliyetçiliğinin temeli, Bask ırkının korunmasıydı. Bask milliyetçiliğinin çıkış noktası, Bask ırkının korunması ve Baskların kendilerini İspanyollardan soyutlaması, onlarla hiçbir şekilde karışmaması şeklinde özetlenebilir. Ayrıca, Arana 1893'te yayınladığı Biskaya adlı eserinde, Fransa'ya bağlı 3 Bask bölgesiyle, İspanya'nın kuzeyindeki Alava, Guipuzcoa, Vizcaya ve Navarre'ın oluşturduğu bir federal bütünden söz eder. Bu ilerde, fanatik milliyetçiler için bir ideal olacaktır. Baskların dili Baskça'nın (Euskera); Bask ırkının İspanyollarla karışmasını engelleyici bir işlevi vardı. İlk dönem Bask milliyetçiliğine daha çok kırsal alanda yaşayan Basklar rağbet etmiştir. Diktatör Franko'nun özellikle Bask bölgesine aşırı baskı uygulaması Bask milletçiliğini büyüttü. Öyle ki sürekli olağanüstü hal uygulamasında, Bask

dili, kültürü, kimliğiyle ilgili her şey baskı nedeniydi. 1952'de bir grup genç, Ekin adlı dergiyi yayınladı. Bu oluşum 1958'de ETA (Euzkadi Ta Azkatasuna- Bask Ülkesi ve Özgürlük) adını aldı. Bazı yorumculara göre ETA, Türkçe ATA sözcüğü ile aynı anlamdaydı ve bu manayı verecek şekilde örgütün baş harflerinden oluşturulmuştu. Başlangıçta ETA'nın varlık nedeni, Bask kültürünü, dilini, Arana'nın milliyetçilik söylemi (İspanya'ya ait her şeye karşı olma) bağlamında yeniden keşfetmekti. Böylece dikta rejimi altında, her şeyden önce Bask olmakta direndiler. Bu direnişte Basklara ait her şey, İspanyol devletine karşı harekete geçerek korunacaktı. 1960'dan itibaren ETA, bağımsız ve birleşik Bask ülkesi ideali çerçevesinde, şiddet eylemlerine başladı. Bu dönemde ETA, ezilen Bask halkının tepkisini dile getirdiği için hem Bask ülkesinde hem de tüm İspanya ve Avrupa'nın birçok ülkesinde destek gördü. Franko'ya karşı, muhalefette komünistler kadar ETA'nın da önemli bir rolü vardı. Öyleki, 1973'te 10 tutuklu komünist liderin yargılanmasına 15 dakika kala, Başbakan Carrero Blanco'ya suikastta bulunmuştu ve bu olay tüm İspanya çapında diktatörlerin baskısına karşı bir direnç sembolü olarak büyük yankı uyandırmıştı. ETA'nın esas amacı, İspanya'yı Franko'dan değil, Bask ülkesini İspanya'dan kurtarmaktı ve uyguladığı şiddete karşı şiddet politikasının dozu artmaya başlamıştı. ETA, 1968'den beri İspanya'dan ayrılmak için terör yöntemini uygulamıştır.

Türkiye'nin Aralık 2006'da, İspanya devleti ve ayrılıkçı Baskların ETA örgütü arasında arabuluculuk üstlendiğini biliyor musunuz? ETA'nın Mart 2006'da ilan ettiği kalıcı ateşkese, 30 Aralık'ta Madrid'deki Barajas Havaalanı'ndaki bombalı saldırının gölgesi düşmüşken, ETA liderleriyle, İspanyol hükümeti arabulucularının Aralık ayında Ankara'da buluşmuştu. Ankara görüşmesine ETA'dan üç kişi katıldı: Josu Ternera, oğlu ve bir kadın. İspanyol arabulucuların görüşmeden 'ETA'nın ateşkese kısa vadede ihlal etmeyeceği inancıyla ayrıldık' dediği de aktarıldı. Arabulucular, Zapatero'nun müttefiki Bask Sosyalist Partisi'nden Jesus Eguiguren, kamu görevi olmayan bir Bask militanı, iki kıdemli sosyalistti.

ETA'nın tarihi lideri olan ve Josu Urrutikoetxea adıyla da bilinen 4 Aralık 1950 doğumlu Josu Ternera ve Bask Sosyalist Partisi lideri Jesus Eguiguren'in de bulunduğu Bask grubu ile görüştü. Aralık ayında, Almanya üzerinden Türkiye'ye gelen Eguiguren'in ateşkes ilanından önce en az iki kez Ternera'yla buluşmuştu.(4) Dr. Rıza Nur, bir ara İspanya'ya gittiğinde Basklarla ilgili bulgular saptadı. Bölgede konuşulan dilin Türkçe'ye benzerliği dikkatini çeken Rıza Nur "Dillerini konuşurlarken bana Türkçe gibi geliyordu. Fakat bir şey anlamıyordum. Vaktiyle Macaristan'a gittiğim vakit de böyle olmuştum. Pansiyoncu kadına sekiz kelime sordum. Bunlardan üçü Türkçe çıktı. Anaya anne, babaya ata, güneşe gün diyorlar. Arabaları tıpkı bizim kağrı gibi. Bir otokara bindik. Bir çocuk bilet parası topluyor. Bir müşteri geçirdi "Hayda" diye bağırdı. Bu da Türkçe." Basklar, Fransa'nın güneyi ile İspanya'nın kuzeyinde yaşayan ve dilleri Hint-Avrupai olmadığı Fransızların ünlü Larousse Anpipilopedisi'nce dahi kabul edilen bir Türk boyu. Büyük tarihçi, arkeolog ve dil uzmanı Hamit Zübeyir Koşay, Bask dilinin Türkçe ile bağlantısını gösteren makalesinde şöyle diyor: "Basklar ile Türkler M.S. 3. asırda birbirlerinden ayrılmışlardır. Basklar'ın köken sorununun çözümü, İskitler'in köken meselesi ile yakından bağlantılı. Mesudi Nuruci El-Zehap'te İspanya'nın kuzeyinde Araplar ile mücadele eden kavimlerden bir bölümünün İskitler olduğunu kaydeder."(5)

Nihal Atsız'ın Prof Dr. Refet Köroğlu'ye 1973'te anlattığı bir hatırası da Basklarla ilgili. Şöyle anlatır Atsız; "Dün 3 Bask genç geldi, Baskların aslen Hun soyundan gelme Türk olduklarını, İspanyollara ve Fransızlara karşı yıllardır dillerini, kültürlerini ve törelerini korumak ve istiklallerini elde etmek için mücadele verdiklerini, dünyaya bu haklı davalarını duyurabilmek için, kendilerine destek olacak yollar aradıklarını belirterek, kan bağları olan Türkiye Cumhuriyeti'nin, haklı davalarına sahip çıkmamızı ve destek olmamızı istediler. O gençler kim biliyor musunuz? 1952'de Ekin adlı dergiyi yayınlayan bir grup gençten söz etmiştim ya işte Nihat Atsız'ı ziyaret edenlerde onlardı!

Nihat Atsızla irtibata geçen gençler daha sonra 1958'de ETA (Euzkadi Ta Azkatasuna- Bask Ülkesi ve Özgürlük) örgütünü kurmuşlardı. Nihal Atsız'la görüşen gençlerden birisi, bir Bask dilbilimci, politikacı ve yazar, 27 Eylül 1929 doğumlu, ETA'nın kurucularından Txillardegı takma adıyla tanınan ve 14 Ocak 2012'de ölen José Luis Álvarez Enparantza idi. Onun oğlu da İspanya devleti ile görüşmek için Türkiye'nin arabulucu olmasını isteyen ve görüşme mekanı olarak Ankara'yı seçen Josu Urrutikoetxea adıyla da bilinen Josu Ternera.

Bakınız:

1- Adile Ayda/ Etrüskler Türk mü idi?/ Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayını/ Ankara 1974/
<https://gunturkbetikevi.files.wordpress.com/2010/12/etruskler-turk-mu-idi.pdf>

2 -

<http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=260226&idno2=c260140>

3- Sadi Bayram/ Kaynaklara Göre Güneydoğu Anadolu'da Proto-Öntürkler/ Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını No: 64

4- Fatma Gül Çökmez/ Bask Bölgesi: Etnik Milliyetçiliğin Tarihsel Gelişimi Ve İspanya'daki Devlet Politikalarının Etkisi/ Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review 8 (1) 2008: 355 - 371/

http://www.onlinedergi.com/MakaleDosyalari/51/PDF2008_1_20.pdf

5 -

<http://www.turkcuturanci.com/turkcu/turk-tarihi/basklarin-turk-kokenleri/msg126379/>

Ömür ÇELIKDÖNMEZ,

Twitter:@oc32oc39

<https://kafkassam.com/13290.html> Taryhy makalalar